

Erasmus University College, Rotterdam

Monument wordt moderne faculteit

Op een steenworp afstand van de Laurenskerk in het centrum van Rotterdam volgen sinds juni zo'n 170 studenten de opleiding Liberal Arts & Sciences aan het Erasmus University College (EUC). Deze nieuwe internationale studie kreeg onderdak in de voormalige gemeentebibliotheek aan de Nieuwemarkt. Architect Erick van Egeraat transformeerde het vooroorlogse gebouw tot moderne faculteit. Een weloverwogen balans tussen de rijkdom van het oude gebouw en het nieuwe gebruik was hierbij het uitgangspunt.

Tekst

Frederike Bax

Beeld

Ossip van Duivenbode

Opdrachtgever gebouw gemeente Rotterdam

Opdrachtgever interieur Erasmus Universiteit Rotterdam

Ontwerp designed by Erick van Egeraat

Architecten Erick van Egeraat, Roemer Pierik, Zita Balajti, Gideon Maasland, Edina Péli

Team Anna Dobrossy, Jurjen de Gans, Carmen Muñoz, Frank Huibers, Gabriela Kopacikova

Bouwmanagement gebouw en interieur Stevens Van Dijk

Projectmanager vaste en losse inrichting gebruiker

Aestate

Adviseur constructie Royal Haskoning

(Corsmit Raadgevend Ingenieurs)

Adviseur installaties Huygen Installatie Adviseurs

Adviseur akoestiek en bouwfysica Cauberg-Huygen

Raadgevende Ingenieurs

Adviseur bouwkosten Dukers & De Cock

Bouwhistoricus Dröge, Bureau voor Bouwhistorie

Aannemer Jurriëns Bouw

Terreinoppervlak 1.100 m²

Bruto vloeroppervlak 5.500 m²

Volume 24.000 m³

Start ontwerp december 2010

Haalbaarheidsonderzoek 12 maanden (12.2010/03.2011)

Ontwerpfase 12 maanden (08.2011/07.2012)

Bouwperiode 21 maanden (08.2012/04.2014)

Oplevering april 2014

Bouwsom 11.500.000 euro

Marmeren trappen, glas-in-loodramen en houten cassetteplafonds. "Het is de droom van ieder architectenbureau om met een oud gebouw waarin nog veel mooie elementen zitten aan de slag te mogen gaan", zegt Roemer Pierik, associate director bij designed by Erick van Egeraat. Toen het bureau eind 2010 voor de opdracht tekende, was van die originele rijkdom nauwelijks iets te zien. Het gebouw oogde donker en onoverzichtelijk. De voormalige gemeentebibliotheek uit 1923 zat door een renovatie in de jaren tachtig verstopt achter verlaagde plafonds en talloze voorzetwanden.

Respect voor het bestaande

In zijn ontwerpapak is Erick van Egeraat uitgegaan van de kracht van het oorspronkelijke gebouw. Getoogde plafonds, houten lambrisering, baksteensculpturen, kleurrijk glas in lood, natuurstenen trappen en kolommen werden blootgelegd en gerestaureerd. Kapotte of verdwenen onderdelen werden vervangen door replica's. De koperen trapleuning bijvoorbeeld in het hoofdtrappenhuis werd geheel gereviseerd op basis van een stuk leuning dat in de kelder gevonden werd. Het originele hang- en sluitwerk dat op sommige ramen en deuren nog aanwezig was, werd nagemaakt en de kapotte glas-in-loodramen werden volledig in ere hersteld.

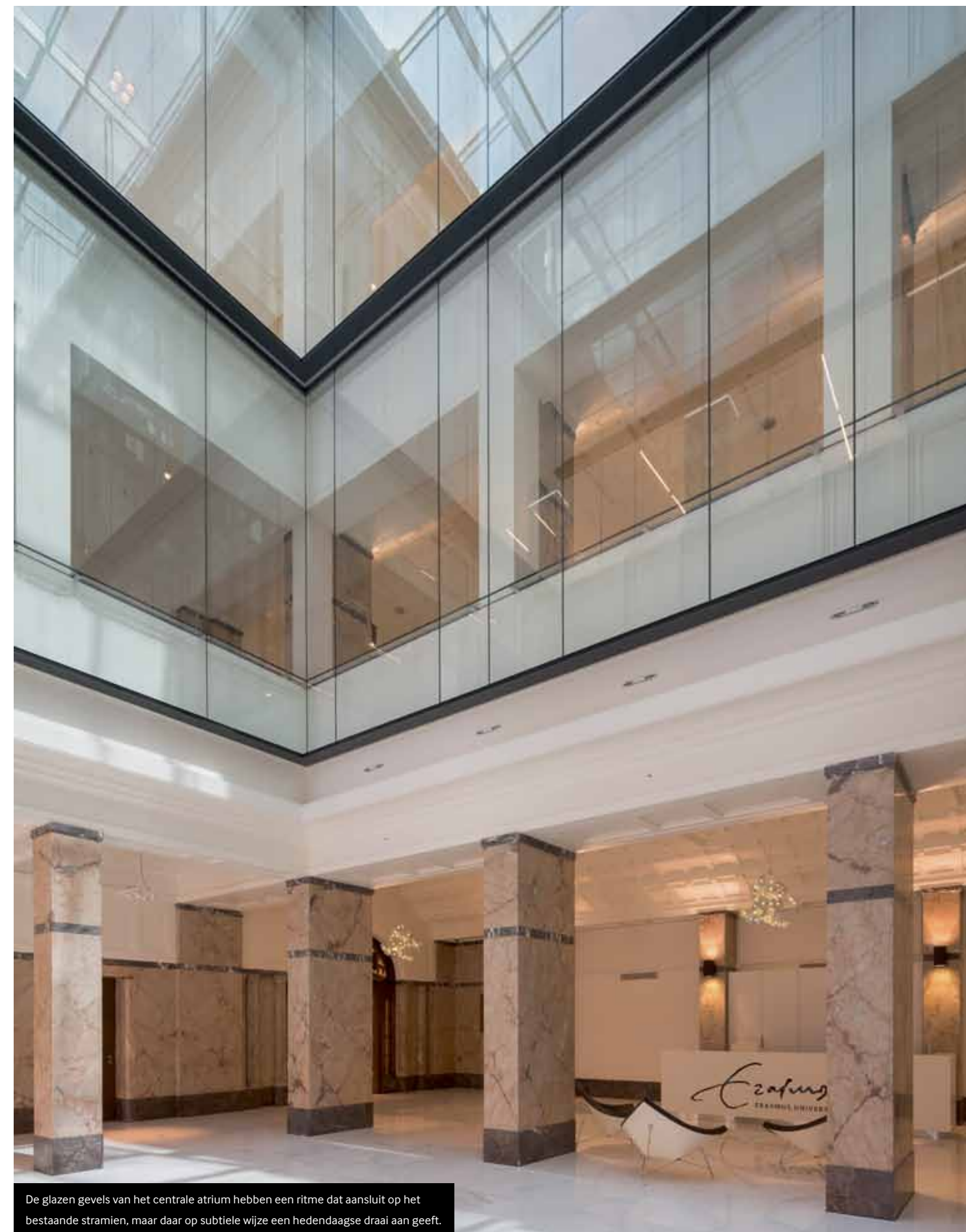
Met respect voor het bestaande heeft Van Egeraat vervolgens een ontwerpplaa aan het pand toegevoegd die het EUC tot een moderne faculteit maakt. Het gebouw voldoet aan de gestelde ontwerpogave en de hedendaagse normen voor universiteitsgebouwen. Tegelijk tilt deze nieuwe dimensie de 'historische laag' naar een hoger plan. In de centrale ruimtes bijvoorbeeld werd bewust gekozen voor grote witte vloeren en witte wanden.

De originele kleuren, materialen en details worden tegen deze neutrale achtergrond versterkt. De beleving van het gebouw wordt daarmee intenser. "Om de individuele verdiepingen en de horizontale eenheid te onderstrepen, hebben we subtiele kleurnuances ingezet", vertelt Pierik. "Rood accentueert het losse meubilair op de eerste verdieping, groen op de tweede en geel op de derde. Ook het streepje in de vloerbedekking van de verschillende onderwijslokalen correspondeert met de kleur van de verdieping."

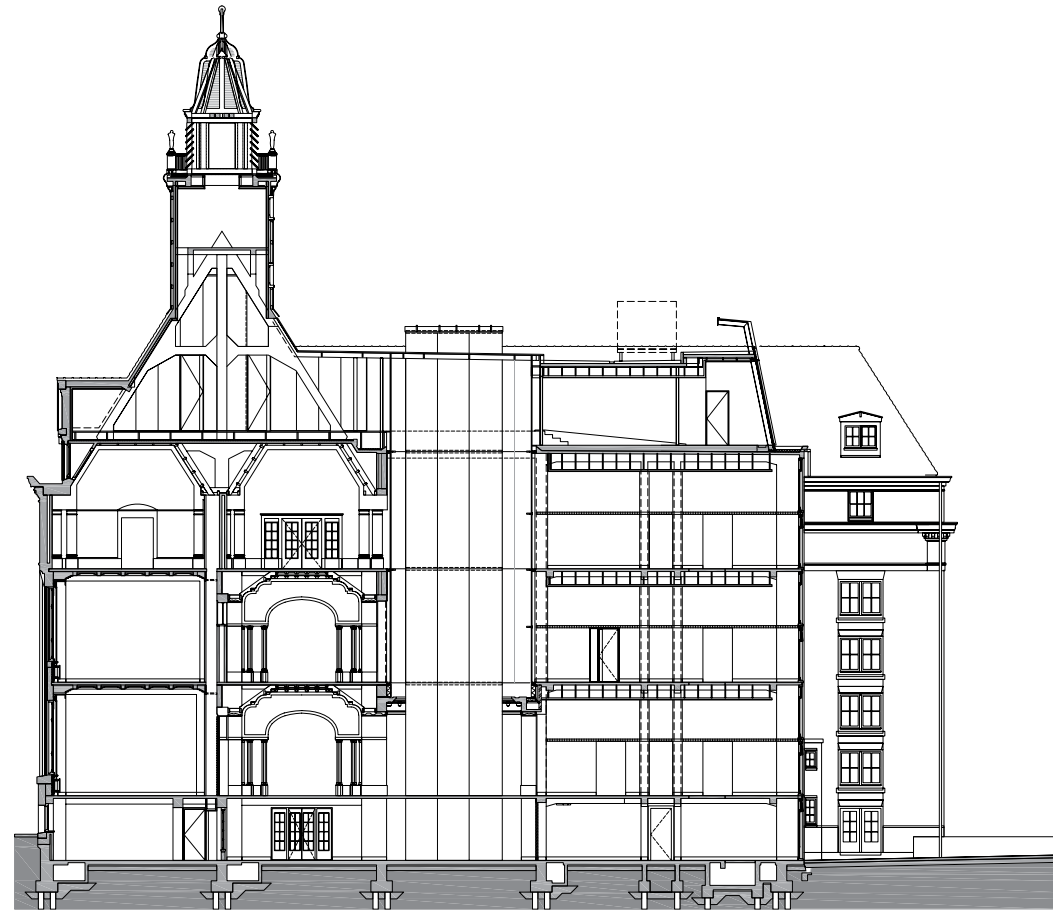
Sociale cohesie

Met negentien tutorkamers voor onderwijs in groepjes van twaalf tot vijftien studenten, drie zalen voor 45 tot 90 studenten en een leeszaal is het gebouw goed afgestemd op het intensieve en kleinschalige onderwijs van het EUC. Om de verschillende ruimtes te organiseren, gaf Van Egeraat zijn ontwerp vorm rondom een glazen atrium met een glazen dak. Deze transparante kern zorgt niet alleen voor een duidelijke oriëntatie in het gebouw, voor lange zichtlijnen en veel daglicht, maar bevordert ook de sociale cohesie. Het is de ruggengraat van het gebouw. Twee glazen liften in het atrium verbinden de vijf verdiepingen van het pand. Van het souterrain waar de lockers zijn en fietsen kunnen worden gestald tot de voormalige zolder die als een kantoortuin fungeert voor faculteitsmedewerkers en personeelsleden. Pierik: "Een nieuwe, glazen dakopbouw op het vroegere boekendepot maakt de derde verdieping tot een moderne en plezierige werkplek met een geweldig uitzicht over de stad."

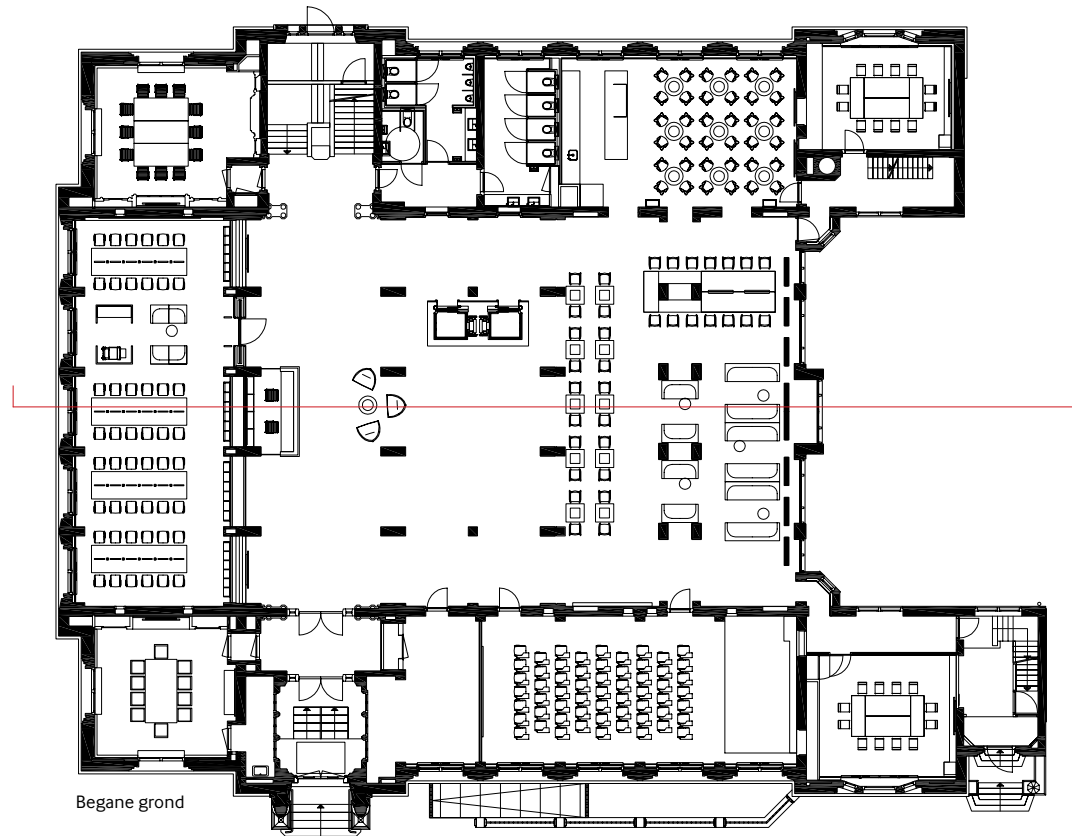
In het boekendepot werd de grootste ingreep gedaan. De tussenvloeren werden verwijderd waardoor ruimtes ontstonden van vijf meter hoog voor

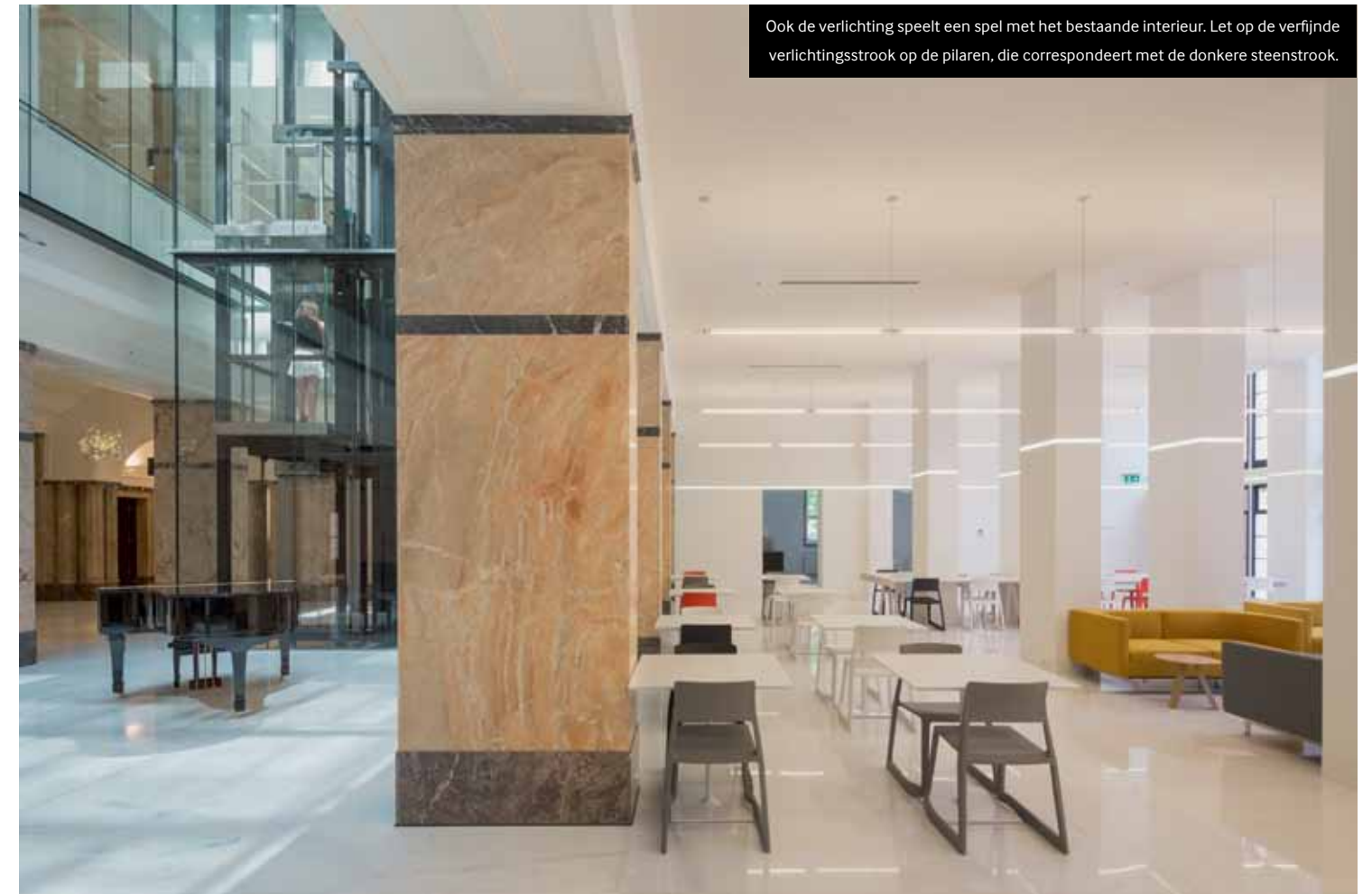
De glazen gevels van het centrale atrium hebben een ritme dat aansluit op het bestaande stramien, maar daar op subtiele wijze een hedendaagse draai aan geeft.

Doorsnede

Begane grond

Ook de verlichting speelt een spel met het bestaande interieur. Let op de verfijnde verlichtingsstrook op de pilaren, die correspondeert met de donkere steenstrook.

Een glazen opbouw op de derde verdieping transformeerde het voormalige boekendepot tot een plezierige werkplek.

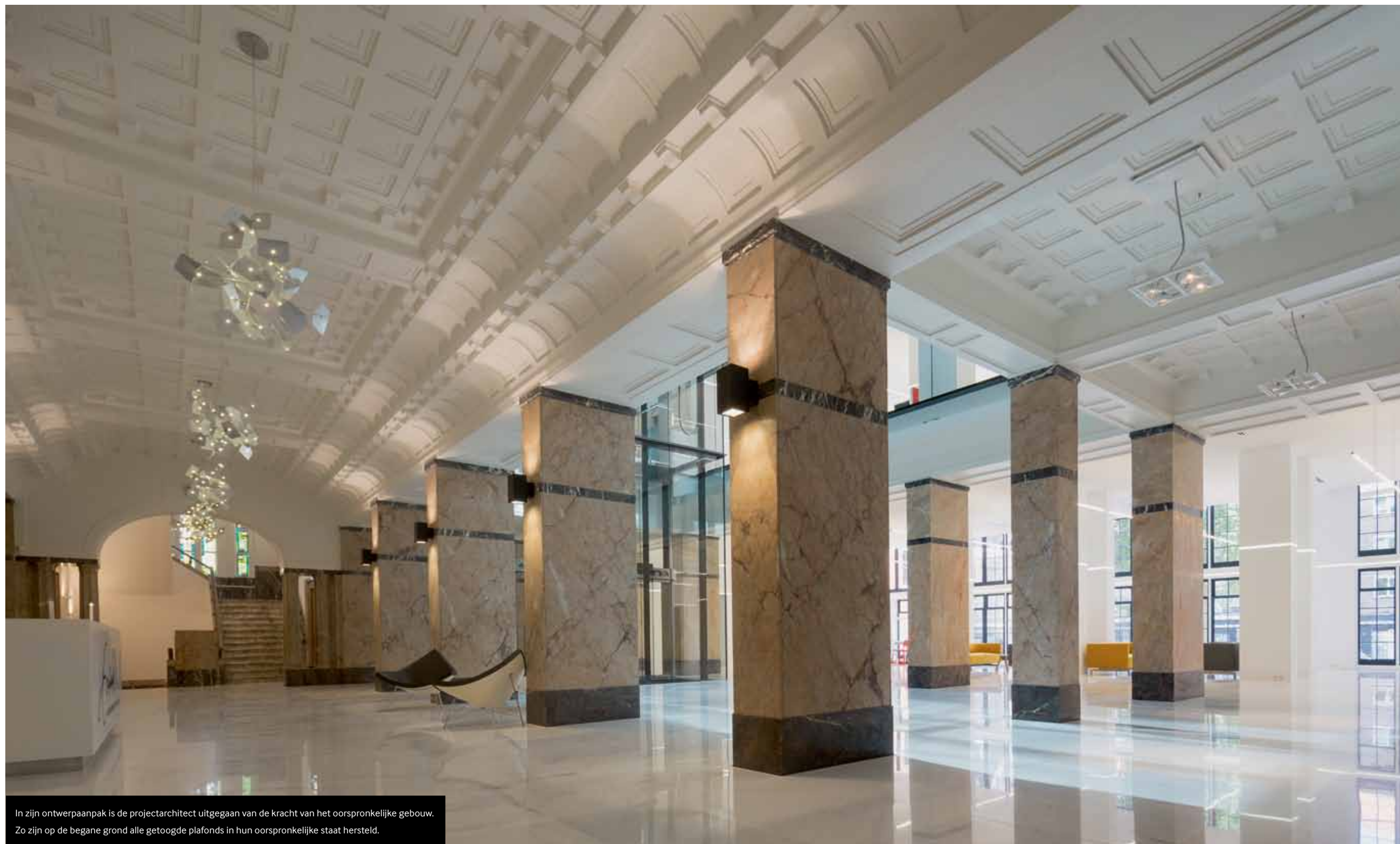
Van bieb tot faculteit

De voormalige gemeentebibliotheek is een van de weinige gebouwen in het centrum van Rotterdam die het bombardement van 1940 overleefden. Het dateert uit 1923 en werd door stadsarchitect D.B. Logemann ontworpen. Toen de bibliotheek begin jaren tachtig verhuisde, werd het pand na een snelle verbouwing in gebruik genomen door het Onderwijsmuseum. Dertig jaar later vond de gemeente Rotterdam een nieuwe huurder in de Erasmus Universiteit.

een studentenlounge op de begane grond en centrale studieplekken op de eerste en tweede verdieping. Een subtiele lichtlijn op kolommen en wanden herinnert aan de functionele structuur van de boekenopslag. "Het depot had een ranke glazen gevel. Omdat deze bouwtechnisch in slechte staat verkeerde, hebben we, in overleg met de welstand, de gevel vervangen door een exacte replica. Daarbij zijn de stalen roeden van de originele gevel hergebruikt en is 'getrokken glas' toegepast om het karakteristieke gevelaanzicht te waarborgen."

Subtiele oplossing

Een grote uitdaging vormde het 'onzichtbaar' aanbrengen van technische installaties en akoestische voorzieningen. "Daar hebben we met het ontwerp-team lang op gestudeerd", zegt Pierik. In ruimtes met cassetteplafonds werden klimaatinstallaties in de wanden opgenomen, in andere ruimtes in verlaagde plafonds en onder het glazen dak op de derde verdieping bood een verhoogde vloer uitkomst. Ook het watermiststelsel en elektra werden onttrokken aan het oog door ze onder te brengen in loze ruimtes boven de monumentale plafonds, schachten en nissen. Voor een goede akoestiek zijn plafonds verlaagd, akoestische panelen aangebracht en ligt er tapijt in de onderwijsruimtes. In het glazen atrium vond Van Egeraat een subtiele oplossing in het toepassen van horizontale vinnen van geperforeerd aluminium die de transparantie minimaal belemmeren. Door de ligging van het EUC in het Laurenskwartier in het centrum van Rotterdam zijn faciliteiten als winkels, markten, eetgelegenheden en openbaar vervoer op loopafstand. Pierik: "In het programma van eisen zat aanvankelijk ook een restaurant. Omdat er zoveel leuke eettentjes in de buurt zitten, heeft de universiteit besloten alleen een koffiebar in het ontwerp op te laten nemen." De studenten van het EUC stimuleren met hun aanwezigheid de economie en levendigheid van een buurt die jarenlang in de luwte lag van het Grotekerkplein. Op zoek naar evenwicht tussen oud en nieuw gaf Van Egeraat niet alleen nieuw elan aan een prachtig monument, maar ook aan een van de oudste buurten van de stad.

In zijn ontwerpaanpak is de projectarchitect uitgegaan van de kracht van het oorspronkelijke gebouw. Zo zijn op de begane grond alle getoogde plafonds in hun oorspronkelijke staat hersteld.

Meer licht

Vergelijking van de originele doorsnedetekening uit 1920 en de nieuwe doorsnedetekening laat zien hoe Erick van Egeraat het gebouw ruimtelijk heeft getransformeerd. Door de tussenvloeren in het voormalige boekendepot te verwijderen, het glazen atrium op te trekken tot de derde verdieping en er een glazen kap op te maken, ontstond een licht en transparant gebouw. De oorspronkelijke glas-in-loodkap en de regenkap daarboven zijn in de loop der jaren verloren gegaan.

